

افخمی، مهدویان، امینی و چند کارگردان دیگر در حال ساخت فیلم دربارهٔ دفاع مقدس ۱۲ روزه هستند

ژانر جنگ، نسخهٔ ۱۴۰۴

محمدحسین سلطانی خبرنگار گروه فرهنگ

هیچ‌کس خاطرش نیست که پسر الفت، پیرزن درون فیلم شیار ۱۴۳، در کدام عملیات به شهادت رسید. هیچ‌کس نمی‌داند، چون آنجا رزمنده مسئله نیست، جنگ هم همین‌طور، بمب و خمپاره هم. موضوع آنجا مادر است و فیلم ساخته شده برای همان یک سکانس پایانی و رویارویی مادر و شهید. شاید با خودتان فکر کنید اصلاً اسم عملیاتی که پسر الفت در آن شهید شده مگر در دیالوگ‌ها آمده بود؟ واقعیت این است که بله؛ پسر الفت در عملیات والفجر مقدماتی شهید شده. عملیاتی که یک خط و ربط باریکی هم به سسینمای ایران دارد. باید برگردیم به ۴۲ سال و ۹ ماه قبل. بهمن ۶۱ و آغازین دوره جشنواره فیلم فجر. جشنواره‌ای که درست هم‌زمان است با برگزاری والفجر مقدماتی. در جشنواره آن سال هیچ فیلمی برنده سیمرغ نمی‌شود و «مرز» تنها تولیدی است که روی پرده می‌رود و مربوط است به جنگ. همه چیز منطقی هم به نظر می‌رسد، هنوز سینما در برابر پدیده انقلاب در شوک فرو رفته، چه برسد به اینکه بخواهد درباره جنگ چیزی بپردازد. تقریباً هیچ‌کدام از کارگردان‌ها سابقه ساختن یک اثر جنگی را نداشتند و نمی‌دانند چطور باید با چنین پدیده‌ای مواجه شوند؛ باید تغییر ژانر بدهند؟

فون‌گویر یا استرنج‌لاو شرقی!

فون‌گویر اثر متفاوتی است که امسال احتمالاً به فجر خواهد رسید و در فضایی فانتزی روایت می‌شود، فیلمی که از سال قبل قرار بر ساختش بود و حالا باتوجه‌به جنگ دوازده‌روزه تغییراتی در ساخت آن اتفاق افتاده است. کارگردان فون‌گویر بهروز افخمی است و شاید بتوانیم این اثر را متفاوت‌ترین ساخته‌ او در چند سال اخیر بدانیم. فون‌گویر قرار است با نگاهی به دکتر استرنج‌لاو کو بریک- البته اسم کامل فیلم این بود؛ دکتر استرنج‌لاو؛ا، چگونگی یاد گرفتن دست از هراس بردارم و به بمب عشق بورزم- ساخته شود. فیلمی که به‌عنوان

دومین اثر و ساختن از جنگ

دیگر اثری که تاکنون مجوز ساخت گرفته است و احتمال دارد به فجر امسال هم برسد، فیلم دوم ابراهیم امینی، با نام فعلی دماوند است. اثری که می‌خواهد بر خلاف نیم‌شب و فون‌گویر، فضایی متفاوت از جنگ را روایت کند. فیلم تازه ابراهیم امینی به‌مانند اثر اول او محوریت را روی خانواده گذاشته و قرار است داستانی خانوادگی را روایت کنند. بر اساس آنچه اعلام شده، تهیه‌کنندگی این کار را سعید خانی برعهده گرفته و یکی از بازیگران مشهور سینمای کمدی نیز در این اثر به ایفای نقش می‌پردازد. این فیلم تاکنون مراحل پیش‌تولید خود را طی کرده و احتمالاً از گزینیه‌های

۵ فیلم جشنواره مقاومت در بیم و امید

در نشست خبری جشنواره فیلم مقاومت، جلال غفاری‌قدیر، دبیر این دوره جشنواره اعلام کرد: ۵ فیلم با موضوع جنگ دوازده‌روزه در حال ساخت است که ما پذیرای آن‌ها خواهیم بود.» این صحبت‌های غفاری‌قدیر مشخص نیست که تا‌ظ‌به چند مورد از فیلم‌های اشاره‌شده است و چند اثر از این ۵ اثر، همین ساخته‌های ابراهیم امینی، شهبازی،

بایسد از زاویه‌ای دیگری به جنگ نگاه کنند؟ اگر بخواهیم با یک کلمه رابطه‌ای بین دوره اول جشنواره فیلم فجر و جنگ پیدا کنیم، باید آن را تنها با یک کلمه توصیف کنیم: استیصال. با این همه، اوضاع فیلم‌های دفاع مقدسی در خارج از فجر و اکران در روزهای جنگ شرایط بهتری دارد؛ که شاهد مثال این موضوع هم عقاب‌هاست با رکورد چشمگیر در فروش تاریخ سینمای ایران.

پس از اتمام دوره اول فجر، اوضاع در سال بعد بهتر می‌شود و ۵ فیلم با موضوع جنگ به فجر می‌آید. البته از این پنج فیلم فقط دیار عاشقان است که سیمرغ می‌برد. با پایان جنگ سه فیلم دیگر هم سیمرغ بلورین می‌برند تا تعداد فیلم‌های دفاع مقدسی که در زمان جنگ اکران شدند و سیمرغ بردند به عدد ۴ فیلم برسد. حالا از پایان جنگ حدود ۳۶ سال و ۹ ماه گذشته است و ده‌ها فیلم دفاع مقدسی در جشنواره فیلم فجر اکران و پخش شده‌اند. با تمام این اتفاقات فجر امسال تفاوت جدی‌ای با ۴۳ دوره برگزارشده دارد. همان‌طور که عده کثیری از مخاطبان منتظر بودند تا در سال‌های جنگ فیلمی از روزهای دفاع را روی پرده‌های نمایش جشنواره ببینند حالا هم فیلم‌های مربوط به جنگ دوازده روزه، به‌عنوان مهم‌ترین پدیده سال ۱۴۰۴، مهم‌ترین مسئله فجر چهل وچهارم و اکران سال ۱۴۰۵ خواهد بود؛ اما از تولیدات در دست ساخت مربوط به جنگ دوازده‌روزه چه می‌دانیم؟

یکی از متفاوت‌ترین ساخته‌های کو بریک شناخته می‌شود و سال‌ها به‌عنوان انتقادی‌ترین فیلم سیاسی- کمدی جهان شناخته می‌شد، اثری درباره بمب اتم و دوران جنگ سرد. افخمی پیش‌ازاین هم تجربه ساختن فیلم‌های مختلف جاسوسی و سیاسی داشته است؛ اما حالا و پس از ساختن صبح اعدام و خداحافظی با اجرای برنامه هفت، فون‌گویر را در فضایی متفاوت می‌سازد. پوریا منجزی نقش اصلی این فیلم را بر عهده دارد و عمده بازیگران آخرین ساخته افخمی با بازیگران صبح اعدام تقریباً یکسان است.

اکران در سال ۱۴۰۵ خواهد بود. امینی پیش از این فیلم سینمایی چشم‌بادومی را ساخت که مربوط به موج کی‌پاپ در میان نوجوانان ایرانی بود و داستان تعارض بین یک دختر نوجوان طرفدار کی‌پاپ با پدر و مادرش را روایت می‌کند. جدای از این نکته امینی سال‌ها به عنوان یک جنگی‌نوس شناخته می‌شود و در کودکی نیز جنگ‌زدگی را تجربه کرده است. امینی در فیلمنامه آثاری همچون ماجرای نیمروز، ردخون، ایستاده در غبار، دسته دختران و موقعیت مهدی سهیم بوده و از این حیث به‌عنوان یکی از موفق‌ترین نویسندگان آثار دفاع مقدس شناخته می‌شود.

افخمی و مهدویان خواهد بود. با این همه آنچه در این بین مطرح است، دیگر نهادهایی هستند که قصد خود را برای ساختن فیلم‌های درباره دفاع مقدس ۱۲ روزه اعلام کرده‌اند که از شاخص‌ترینشان می‌توان به بنیاد سینمایی روایت‌فشان اشاره کرد که آثاری را در دست ساخت دارد و احتمالاً تا پایان سال اخباری تکمیلی بسیاری از آن‌ها شنیده خواهد شد.

به استناد برخی آمارها ۳ برابر آمریکا جشنوارهٔ فیلم داریم

جشنواره‌ها بیشتر از فیلم خوب

ضعیف و کم‌توان سینمای ایران از حیث سخت‌افزاری کار را پیش برد و جشنواره پشت جشنواره افتتاح کرد.

جشنواره دارم ولی فیلمساز نه!

به‌جز جشنواره‌های «فیلم فجر»، «فیلم کوتاه» و «سینما حقیقت» باقی فستیوال‌هایی که در جغرافیای ایران برگزار می‌شوند خروجی چندانی در بخش کارگردانی، بازیگری، عوامل پشت‌صحنه و گروه پس‌تولید ندارند و در زنجیره پر تعداد جشنواره‌های داخلی نقش یک مصرف‌کننده صرف را بازی می‌کنند. برای نمونه و جهت‌سمیه هویت‌ساز «جشنواره ملی فیلم و فیلمنامه ایثار» با «جشنواره مردمی فیلم عمار» و «مقاومت» در چیست که حضور آن در تقویم سالانه سینمای ایران را توجیه‌پذیر نشان بدهد؟ برای نمونه در بخش مسابقه سینمای ایران اولین دوره جشنواره ملی فیلم و فیلمنامه ایثار که در خرداد ۱۴۰۲ برگزار شد، مهدی جعفری برای کارگردانی فیلم «بدو» جایزه گرفت؛ اثری که اولین‌بار با نمایش در بخش سودای سیمرغ‌سی و نهمین دوره جشنواره فیلم فجر و همین‌طور بخش از طریق تلویزیون و اکران آنلاین به همگان معرفی شده بود و حضورش در اولین دوره رویدادی که قصد دارد روی سوره ایثار تأکید کند و هویت بیافریند چندان محلی از اعراب نداشت. به بیان دیگر جالب نیست که یکی از مهم‌ترین جوایز جشنواره نو پای ایثار به اثری اختصاص پیدا کند که سه سال از نمایش آن در منظر عموم گذشته است. مضاف بر این، پدیده آمدن فستیوالی بر پایه ایده «فیلمنامه» سواى اهمیت موضوعی آن باید بتواند تأثیری ولو مقطعی و اندک بر کیفیت تولیدات «ملی» سینمای ایران بگذارد تا نقطه‌ضعف فیلم‌های ما را که به‌زعم بسیاری از کارشناسان و منتقدان مسئله «فیلمنامه» است پوشش دهد. با نگاهی به نتایج دوره نخستت جشنواره و شکل و شیوه برگزاری بی‌نظم آن باید گفت نمی‌توان انتظاری از خروجی‌های «ایثار» داشت و چشم امید مساکران ایرانی برای مرتفع کردن مشکلات و موانع موجود در بعد فیلمنامه آثار را به این رویداد دوخت.

نیم‌شب و ماجرای یوسف‌آباد

تازه‌ترین اثر محمدحسین مهدویان، بازگشت او به سینمای جنگ است. از آخرین فیلم مربوط به جنگ حدود ۶ سال می‌گذرد و مهدویان پس از درخت گردو دیگر به سراغ ساخت یک اثر مربوط جنگ نرفت. با این همه مهدویان، به سراغ ماجرای خوردن موشک در نزدیکی دوبیمارستان در محله یوسف‌آباد تهران رفته است و با همان سبک روایی مستند درامی (داکیو درام) که در ماجرای نیمروز به کار بسته بود، به سراغ نیم‌شب رفته و یک داستان واقعی را در این

فیلم کوتاهی‌ها هم درباره جنگ می‌سازند

محمدابراهیم شهبازی را اهالی فیلم کوتاه با بدرود پاریس می‌شناسند. فیلمی درباره بابک به همراه پسرش افشین که یک نوجوان هجده‌ساله سندروم دان است؛ تصمیم گرفته‌اند تا به فرانسه مهاجرت کنند و حالا طبق قوانین این کشور برای گرفتن ویزای افشین با چالش روبه‌رو می‌شوند. البته او در جشنواره فیلم کوتاه امسال هم یک اثر متفاوت درباره جنگ ۱۲ روزه با‌عنوان درِچه- داشت که مورد اقبال مخاطبان قرار گرفت و در میان آثار مورد پسند از نگاه تماشاگران در میان ده اثر اصلی جای‌داشت. بنابر اطلاع «فرهنگنگان» حالا او می‌خواهد اثری بلند درباره جنگ دوازده روزه بپردازد. اثری که فضای متفاوتی با آخرین ساخته او یعنی درِچه خواهد داشت. آخرین فیلم کوتاه‌شهبازی درباره یک پیر مردی بود که در زمان جنگ دوازده‌روزه از تهران خارج نشد.

از برآیند سازندگان جنگ دوازده‌روزه چه می‌دانیم؟

از سه کارگردان باسابقه‌ای که فیلمی با موضوع جنگ در دست ساخت دارند، هر سه مورد پیش‌ازاین هم تجربه یک اثر جنگی و جاسوسی یا شرکت در ساخت یک اثر مربوط به دفاع مقدس را داشته‌اند. افخمی که به شکل متعدد فیلم جاسوسی ساخته و مهدویان نیز همین‌طور. امینی هم که مهم‌ترین تولیدات دفاع مقدس در طی ۱۵ سال اخیر را در کارنامه خود دارد. این درست درحالی است که ابعاد مختلف جنگ دوازده‌روزه به‌قدری زیاد است که فیلمسازان مختلف و از ژانرهای متفاوت می‌توانند به این اثر بپردازند، اما امروز و این لحظه چنین اتفاقی رخ نداده است. اینکه چه تعداد از این آثار به فجر می‌رسند یا خیر هنوز به‌صورت قطعی مشخص نیست و صرفاً می‌توان نسبت به این نکته اطمینان

بین روایت می‌کند. در این فیلم الناز ملک به ایفای نقش می‌پردازد و عمده بازیگرانش، چهره‌های کمترشناخته‌شده هستند. نیم‌شب سواى اهمیت در موضوع در کارنامه مهدویان به حائز نکات جدی‌ای است، اول آنکه بازگشت مهدویان به داکیودرام است و دوم هم اینکه عدم استفاده مهدویان و افخمی از چهره‌های مشهور برای آثارشان نشان می‌دهد، این دو کارگردان تلاش دارند حتی از نظر بصری هم آشنایی‌زدایی انجام دهند.

فارابی ۲ فیلم و اوج شاید یک فیلم

به جز کارگردانی که نامشان به‌عنوان سازنده آثار مربوط به جنگ شناخته می‌شود، اوج و فارابی هم چند فیلم را در چرخه ساخت خود قرار داده است. فارابی بر سر یکی از فیلم‌هایش به توافق رسیده و دیگر فیلمش هم در مرحله فیلمنامه در حال چانه‌زدن و رسیدن به نتیجه نهایی است. فیلم‌هایی که مشخص نیست زمان اکرانشان دقیقاً کی باشد؛ اما عدم رسیدن اخبار موثق تکمیلی از ساخت آن‌ها نشان می‌دهد، نباید منتظر ساخت این آثار حداقل در آینده خیلی نزدیک می‌باشیم. البته کارگردان فیلم سینمایی اوج هم تاکنون مشخص شده و قرار است یک کارگردان نام‌آشنا فیلم سینمایی اوج درباره جنگ دوازده‌روزه را بسازد.

داشت که حدود ۱۰ اثر مربوط به جنگ دوازده‌روزه در مرحله پیش‌تولید و ساخت است و احتمالاً در سال ۱۴۰۵ شاهد اکران چند مورد از این فیلم‌ها خواهیم بود. آثاری که شاید باعث شود تغییری جدی در مفهوم سینمای دفاع مقدس پدید بیاید، یا حتی کسی چه می‌داند؟ شاید شاهد ظهور ژانر و مدل پرداختی جدید در سینمای ایران باشیم. تا اینجا و براساس اخباری که از فیلم‌ها به دست آمده احتمالاً در برابر ۴ اثر مهدویان، امینی، افخمی و شهبازی با ۴ فیلم متفاوت روبه‌رو خواهیم شد. حالا باید منتظر ماند و دید در اولین آزمون فیلم‌های جنگی، یعنی در فجر ۱۴۰۴ چه تعداد از فیلم‌های ذکرشده را خواهیم دید و آیا اثری از فیلم‌سازان سینمای اجتماعی را با موضوع جنگ می‌بینیم؟

بخش مسابقه داشته باشند، ولی وقتی معیار دعوت از فیلم و فیلمساز در جشنواره‌های سینمایی مطلقاً بر مبنای داوری‌های زیبایی‌شناسانه صورت نگیرد، حضور بازاری‌ترین آثار برای پرکردن جدول اکران فلان مراسم و بهمان جشنواره ایده‌بدی هم به نظر نمی‌رسد. ما در حال حاضر و سواى موارد فرعی، ۱۳ جشنواره اصلی در ایران داریم که با یک حساب سرانگشتی می‌توانیم این تعداد را بدون آنکه اتفاقی رخ دهد به نصف کاهش دهیم، چون تأثیر رسانه‌ای، هنری و استراتژیک آن‌ها در جنگ تمدنی میان غرب و ایران چیزی نزدیک به صفر است.

از آمریکا چه خبر؟

صنعت سینمای غرب در آمریکا خلاصه می‌شود و هیچ ساختاری توان مقابله با آن را ندارد. حتی سینمای شرق عالم هم با وجود رقابت اقتصادی با هالیوود از منظر ساختار بصری و روایی حاکم بر فیلم‌ها، متأثر از زیبایی‌شناسی جاری در فیلم‌های جریان اصلی آمریکایی است. تعداد جشنواره‌های سینمایی در ایالات متحده باتوجه‌به صنعت پویای فیلم در این کشور بسیار زیاد و متراکم است و هر ایالت چند جشنواره مختص به خود را با هویت مشخص و متمین دارد. با وجود این فقط چهار جشنواره مهم «نیویورک»، «سانفرانسیسکو»، «ترواپیکا» و «ساندنس» در تقویم برگزاری فستیوال‌های جهانی نامی برای خود دست‌وپا کرده‌اند و سالانه تعدادی از هنرمندان و فیلمسازان را مطابق فرایند سلیقه‌سازی و تربیت سینماگر به مخاطبان جدی سینما در دنیا معرفی می‌کنند که این نشان‌دهنده سه‌برابر بودن جشنواره‌های ایرانی است. سواى این، جشن‌های سینمایی و تلویزیونی مهمی در آمریکا برگزار می‌شوند که تکلیف بهترین‌های سال در دنیا را مشخص می‌کنند. البته ذکر این نکته ضروری است که تعداد مخاطبان تلویزیونی و استریم جشنی نظیر «اسکار» کاهش فاحشی نسبت به گذشته پیدا کرده است و دیگر نمی‌توان برای انتخاب بهترین‌ها روی مخاطبان پنجاه‌میلیونی که در دهه ۹۰ میلادی پای گیرنده‌هایشان می‌نشستند حساب کرد.

فرهنگنگان

فرهنگنگان

شنبه ۲۰ آبان ۱۴۰۴

شماره ۴۵۵۴

FARHIKHTEGANDAILY.COM

FARHIKHTEGANONLINE

۵